

GÖÇ VE İLTİCA

AVRUPA
İNSAN HAKLARI
MAHKEMESİ
KARARLARININ
İCRA DAİRESİ

DG1

TEMATİK BİLGİ NOTU

Bu çeviri Avrupa Birliği ile birlikte
ortak finanse edilmektedir

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu çeviri, “Türkiye’de Göç bağlamında İnsan Haklarının Korunmasının Güçlendirilmesi” Avrupa Birliği/Avrupa Konseyi ortak eyleminin sorumluluğu altında yapılmıştır ve hiçbir şekilde Avrupa Mahkemesi Kararlarının İcrası Dairesi’ni veya Bakanlar Komitesi’ni bağlamamaktadır.

Bu çeviri, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi’nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu içeriğin sorumluluğu Avrupa Konseyi’ne aittir ve ifade edilen görüşler, Avrupa Birliği’nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Resmi olmayan tercüme
Kasım 2021

GÖÇ VE İLTİCA

Bu belgede yer alan karar özetleri sadece Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının İcrası Dairesi'nin sorumluluğunda olup hiçbir şekilde Bakanlar Komitesi'ni bağlamaz.

1. ÜLKE TOPRAKLARINA ERİŞİM VE ZORLA GERİ GÖNDERME	3
1.1. Kötü Muamelenin Yasaklanması	3
1.2. Toplu Sınır Dışı Etme Yasağı	4
1.3. Zorla Geri Göndermeye İlişkin Etkin Çözüm Yolları	5
1.3.1. Milli Güvenlik Gerekçesi ile Alınan Zorla Geri Gönderme Kararına İlişkin Etkin Çözüm Yolları	7
2. GÖÇMENLERİN VE SİĞİNMACILARIN KABULÜ VE KORUNMASI	9
2.1. Kabul hizmetlerine ve iltica prosedürlerine erişim	9
2.2. Çocukların kabulü ve korunması	10
3. AYRIMCILIĞA VE NEFRET SUÇUNA KARŞI KORUMA	11
4. AİLE HAYATI VE AİLE BİRLEŞİMİ	12
4.1. Aile hayatını ve birleşimini korumaya yönelik tedbirler	12
4.2. Aile birleşimi bağlamında ayrımcılığın ortadan kaldırılması	13
5. GÖÇMENLERİN VE SİĞİNMACILARIN İDARİ GÖZETİME ALINMASI	15
5.1. Kötü muamelenin önlenmesi ve idari gözetim koşullarının iyileştirilmesi	15
5.2. Çocukların idari gözetim altına alınması	16
5.3. İdari gözetimin kanunlara uygunluğu ve yargı denetimi	18
6. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI	21
DAVA DOSYALARINA İLİŞKİN DİZİN	23

Göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde teminat altına alınan insan hakları ve temel özgürlüklerden faydalanır. Bu kapsamda Sözleşme'nin birinci maddesine göre Taraf Devletler kendi topraklarındaki herkesin Sözleşme'de tanımlanan hak ve özgürlüklerini güvence altına almayı taahhüt eder. Ayrıca Sözleşme'nin 14. maddesi ve Mahkeme'nin içtihadı uyarınca çağdaş, demokratik toplumlarda bir kişinin sadece veya belirleyici düzeyde etnik kökeninden dolayı farklı muamele görmesi haklı gerekçelere dayandırılmaz.

Mahkeme, göçmen akınlarını yönetirken veya sığınmacıları kabul ederken karşılaşılabilecekleri sorunları çözmek için devletlerin Sözleşme ve Sözleşme'ye ek protokollere aykırı uygulamalara başvurmamasını haklı gerekçelere dayandıramayacağını vurgulamıştır. Mahkeme "özellikle kısıtlı imkanları olan, özel koruma ihtiyacı bulunan savunmasız gruplar" olarak değerlendirilen sığınmacılar ile aşırı savunmasızlığı düzensiz göçmen statüsüne ilişkin hususlardan önce gelen çocuklara özellikle dikkat çekmiştir.

Yıllar içerisinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi göç ve iltica alanında çok zengin bir içtihat külliyatı geliştirmiş olup ilgili mahkeme kararlarının muhatabı olan devletler tarafından uygulanması da göçmen, sığınmacı ve mültecilerin insan haklarının ulusal düzeyde daha iyi şekilde korunmasını sağlamıştır. İşbu bilgi notu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası bağlamında devletlerin uyguladığı ve uygulayacağını bildirdiği genel tedbirlerle mümkün olduğunca özel tedbir örneklerine şu konular özelinde yer vermiştir: ülke topraklarına giriş ve zorla geri gönderme, göçmen ve sığınmacıların kabulü ve korunması, ayrımcılık ve nefret suçlarına karşı koruma, aile hayatı ve aile birleşimi, göçmen ve sığınmacıların idari gözetimi, insan ticareti mağdurları.

1. ÜLKE TOPRAKLARINA ERİŞİM VE ZORLA GERİ GÖNDERME

1.1. Kötü Muamelenin Yasaklanması

Sınır dışı etmeyle ilgili Mahkeme'nin aldığı ihtiyati tedbirlere uymamaktan kaynaklanan ihlallerin tekrarlanmaması için Adalet Bakanlığı, Mahkeme'nin İç Tüzük 39. madde uyarınca belirlediği geçici tedbirlere uyma ve hedef ülkede Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmesi riski gibi sınır dışı etmeyi engelleyebilecek herhangi bir durum olup olmadığını değerlendirme yükümlülüklerini hatırlatan bir genelgeyi Mayıs 2010'da İtalya'daki tüm temyiz mahkemelerine göndermiştir. Yargıtay 3 Mayıs 2010 tarihinde aldığı 10636 sayılı kararda terörle ilişkili gerekçeler de dahil olmak üzere sınır dışı etmeden önce göçmenin hedef ülkede karşılaşabileceği somut riskleri mahkemelerin değerlendirmesi gerektiğini belirtmiştir.

Saadi davasında Mahkeme'nin Tunus'a sınır dışı edilmeleri durumunda işkence ve kötü muamele riski bulunduğuna ilişkin kararının ardından başvurulara karşı alınmış tüm sınır dışı etme kararları iptal edilmiştir. *Ben Khemais* grubu davasında ise tüm başvurularla ilgili sınır dışı etme kararları iptal edilmiştir, fakat başvuruların hiçbirini İtalya'da ikamet izni başvurusu yapmamıştır.

ITA / Saadi
(37201/06)

Kesin karar tarihi
28/02/2008

Nihai Karar
CM/ResDH(2014)215

ITA / Ben Khemais
(246/07)

Kesin karar tarihi
06/07/2009

Nihai Karar
CM/ResDH(2015)204

Mahkeme'nin başvuruların iltica talebini yetkili makamların reddetmesinden dolayı 3. maddenin ihlal edildiğine hükmetmesinin ardından iltica prosedürlerinde kötü muamele riski iddialarının değerlendirilme şekli 2007 yılında Adalet Bakanlığı'nın çıkardığı bir yönerge ile değiştirilmiştir. Buna göre kişilerin zulme uğrama konusunda ülkedeki diğer kişilerden farklı bir durumda olduklarını ispat etmeleri gerekir, buna karşın bir ülkedeki genel koşullar (azınlık mensubu olma gibi) ve genel durum da bu değerlendirmeye dahil edilmiştir. Ayrıca sığınmacılar arasında menşe ülkelerindeki genel durum sebebiyle buraya geri dönmeleri durumunda kötü muamele riski altında olan belirli gruplar da (Somali'deki *Reer Hamar (Eşref)* kabilesinin de aralarında olduğu "savunmasız azınlık grupları") tespit edilmiştir. Bu sığınmacıların 2000 tarihli Yabancılar Kanunu'na göre sığınma amaçlı ikamet iznine hak kazanmak için sadece küçük çaplı bazı göstergeler sunması yeterli olacaktır. Son olarak bu değerlendirme artık sadece Dışişleri Bakanlığı'nın ülke raporlarına dayalı olmayacaktır, tam aksine bu kapsamdaki değerlendirme artık daha ziyade başka kaynaklara dayalı olarak yürütülmektedir.

Başvurana uzatılma imkanı olan sığınma amaçlı yeni bir ikamet izni verilmiştir. Buna ilaveten, Hollanda yetkili makamları Sözleşme'nin 3. maddesine uygun olarak geri göndermeme ilkesine uyacaklarına dair güvence vermiştir.

NLD / Salah Sheekh
(1948/04)

Kesin karar tarihi
23/05/2007

Nihai Karar
CM/ResDH(2010)10

Bu davada Mahkeme, *gıyabında* ölüm cezasına mahkum edilen ilk başvuranın ve ailesinin Suriye'ye gönderilmesinin 3. maddenin ihlali olduğuna hükmetmiştir. Yetkili makamlar Sözleşme'nin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadının İsveç kanunlarına doğrudan etki edebilme özelliğinden dolayı ihlal kararının yetkili makamlara iletilmesinin, kararın icrası açısından yeterli bir tedbir olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yabancıları ilgilendiren davalardaki itiraz prosedürü de Mart 2006'da değiştirilmiştir. Yabancılar İtiraz Kurulu'nun yerine gelen göç ihtisas mahkemeleri ile üç kademeli bir itiraz sistemi oluşmuştur. Bu sistemde en yüksek makam, Stockholm'deki İdari Temyiz Mahkemesidir (*Kammarrätten i Stockholm*). Aynı zamanda yeni bir Yabancılar Kanunu da yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, ikamet izninin çıkarılmasıyla ilgili daha net kurallar getirmiş olup koruma gerekçelerine daha fazla vurgu yapmıştır.

Başvurulara Ekim 2005'te süresiz ikamet izni verilmiştir.

SWE / Bader ve Kanbor
(13284/04)

Kesin karar tarihi
08/02/2006

Nihai Karar
CM/ResDH(2010)112

Bu davada Mahkeme, İsveç'e geldikten sonra Hristiyan olan iltica başvurusu yapmış birinin, din değiştirmesinin sonuçlarının yeterince incelenmeden İran'a sınır dışı edilmesinin Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerini ihlal ettiğine hükmetmiştir. Mahkeme'nin bu kararından sonra başvuran tekrar ikamet izni başvurusunda bulunmadığı için, İsveç Göç Ajansı mağduriyetin giderilmesi amacıyla Göç Temyiz Mahkemesi'ne başvurarak bu olağanüstü çözüm yolundan faydalanmıştır. Göç Temyiz Mahkemesi de Temmuz 2016'da dosyayı tekrar incelemesi için Göç Ajansı'na göndermiştir.

*SWE / F.G.
(43611/11)*

*Kesin karar tarihi
23/03/2016*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2016)355*

Göç Ajansı ise internet üzerinden de yayıldığı için halka açık hale gelen Hristiyan cemaatinin toplantılarına başvuranın birkaç yıldır katılıp katılmadığını sorgulamak için bir sebep olmadığı kanaatine varmıştır. Bunun yanı sıra başvuranın dosyası Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin de önüne geldiği için ayrıca dikkat çekmiştir.

Tüm bunların ışığında Göç Ajansı, başvuranın din değiştirmesinin İran'daki yetkili makamların dikkatini çekmiş olabileceğini makul biçimde ispatladığı sonucuna varmıştır. Bu sebeple başvuranın İran'a dönerse dini inancı sebebiyle zulüm görme riski altında olduğu değerlendirilmiştir. Bu koşullar altında başvurana Eylül 2016'da süresiz ikamet izni ve mülteci statüsü verilmiştir.

Mahkeme'nin iltica başvurusunda bulunan başvuranların Somali'ye geri gönderilmesi durumunda kötü muamele riskine maruz kalabileceklerine dair yaptığı değerlendirmeden sonra, yetkili makamlar, ülkedeki durum büyük ölçüde değişmediği sürece ve Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal eden gerçek bir kötü muamele riskine maruz kalacaklarsa başvuranlara karşı geri gönderme tedbirinin uygulanmayacağı bilgisini vermiştir. Başvuranlara Birleşik Krallık Sınır Kurumu'nun takdire dayalı izin politikası uyarınca sınırlı süreli ülkede kalış hakkı verilmiştir. Dışişleri Bakanlığı Mahkeme'nin kararının yayımlanmasından sonra Somali'deki durumun değiştiğine ve 3. maddeyle bağlantılı riskin artık ortadan kalktığına karar vermesi halinde, başvuranlara haklarında alınan geri gönderme kararının askıya alınması yolunu da sunacak şekilde ülke içinden karara itiraz hakkı verilecektir.

*UK. / Sufi ve Elmi
(8319/07, 1144/07)*

*Kesin karar tarihi
01/12/2011*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2013)197*

Genel anlamda bu iki dava dosyası yayımlandıktan ve geniş kesimlere yaygınlaştırıldıktan sonra dosyalar Somali hakkında Operasyonel Rehberlik Bilgileri (ORB) adlı belgeye de girmiştir. Bu belge iltica özelinde çalışanlara ve karar alıcılara ilgili ülke hakkındaki belli başlı iddiaların değerlendirilmesi konusunda rehberlik etmektedir.

1.2. Toplu Sınır Dışı Etme Yasağı

Sığınmacıların kanunlara aykırı biçimde idari gözetim altına alınması ve toplu sınır dışı edilmesinden kaynaklanan ihlallerin tekrarlanmaması için 2002 yılından beri Yabancılar Ofisinin işlettiği idari gözetim merkezine gelen her yabancıya idari gözetime itiraz etme veya idari gözetim şartları hakkında şikayette bulunma yolları gibi *birçok bilginin* bulunduğu bilgilendirme kitapçıkları verilmektedir. Avukat ziyaretleri de yasaklanamaz. Temmuz 2002'de İçişleri Bakanı, Yabancılar Ofisi (*Office des étrangers*) genel müdürüne gönderdiği tebliğde "iltica başvurusu kabul edilmemiş bir sığınmacı hakkında çıkarılan ülkeyi terk kararı kapsamında uygulanan aşırı acil prosedürle ilgili olarak yürütmenin durdurulması talebi olursa, Danıştay (*Conseil d'État*) yürütmeyi durdurma talebi hakkında karar verene kadar terk kararı icra edilmeyecektir" ifadesine yer vermiştir. Yabancılarla ilgili iş ve işlemler tekrar düzenlenmiş olup 2007 yılında çıkartılan yeni mevzuat ile yeni bir idare mahkemesi (*Conseil du contentieux des étrangers*) kurulmuştur. Bu mahkeme (*Conseil*) *Commissariat général*

*BEL / Conka
(51564/99)*

*Kesin karar tarihi
05/05/2002*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2011)191*

aux réfugiés et aux apatrides (Mülteciler ve Vatansızlar Genel Komisyonu, CGRA), kararlarına karşı yapılan itirazları karara bağlamaktadır. Bu kararlara karşı yapılan itirazların hukuki etkisi yürütmenin durdurulması şeklindedir.

Bu Mahkeme (*Conseil*), mülteci statüsünün veya ikincil korumanın verilmesi, geri çekilmesi, bu statülerin reddedilmesine ilişkin kararların onaylanması veya CGRA'ya havale edilerek iptal edilmesi konularında yargı yetkisine sahiptir. Mahkeme'nin M.S.S. davasında verdiği kararın icrası kapsamında, daha etkili hukuk yolları hayata geçirilmiştir.

Denizde durdurulduktan sonra başvuruların toplu olarak Libya'ya sınır dışı edilmesinden kaynaklanan 3. madde ihlallerinin benzerlerinin yaşanmaması için yetkili makamlar Temmuz 2012'de teknelerin durdurulması ve zorla geri gönderilmesi uygulamasının tekrar başlamayacağı bilgisini Komite ile paylaşmıştır. Ayrıca özellikle de kendileriyle ilgili uygulanan prosedürlere erişimleri başta olmak üzere sığınmacıların görecekları muameleye ilişkin teminatların asker ve sahil güvenliğinin açık denizlerdeki operasyonlarını da içerecek şekilde her durumda tutarlı biçimde uygulanacağı bilgisi de verilmiştir. Bu açıdan denizdeki birimlere gerekli talimatlar verilmiş olup, göçmen botlarının durdurulması halinde tüm yolcuların İtalya'da iltica başvurusunda bulunabilecekleri bir karaya çıkartılması gerekmektedir. Uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişilerin kabulüne ilişkin standartları belirleyen 2013/33/AB sayılı Direktif ile uluslararası koruma statüsünün verilmesi ve geri alınmasına ilişkin ortak usulleri belirleyen 2013/32/AB sayılı Direktif'i uygulamak için 142/2015 sayılı kanun hükmünde kararname çıkartılmıştır. Bu kararname *diğer konuların yanı sıra* göçmenlerle ilgili işlemlerden sorumlu polis memurlarına özel eğitim verilmesi şartını getirmiştir.

Başvuranlarla ilgili olarak, dokuz başvuranın nerede olduğu kesin kararın alındığı sırada bilinmemekteydi. İtalyan makamları Libya makamları ile iletişime geçtikten sonra bu başvuruların isimleri bölge makamlarına iletilmiştir, İtalyan makamları konuyu bakanlık düzeyine taşımış olup, kayıp dokuz başvuranın bulunması halinde kötü muameleden korunmaları için gereken güvenceyi vermiştir.

ITA / Hirsi Jamaa ve
Diğerleri (27765/09)

Kesin karar tarihi
23/03/2012

Nihai Karar
CM/ResDH(2016)221

1.3. Zorla geri göndermeye ilişkin etkin çözüm yolları

AB Dublin II Tüzüğü uyarınca müteakip (ikinci kez yapılan) iltica başvurularında, başvurunun yapılmış olması zorla geri gönderme işlemini askıya almadığından, bu durumu düzeltmek için Avusturya Anayasa Mahkemesi 26/02/2013 tarihli (G59/2013) kararında, Mahkeme'nin bu davadaki kararına açıkça atıfta bulunarak, sınır dışı etmeye karşı genel bir koruma olmamasını hukukun üstünlüğü ilkesine, dolayısıyla da anayasaya aykırı bulmuştur. İltica Kanunu'nun ilgili hükmü yürürlükten kaldırılmış ve Kanun sonra 2013 ve 2015'te değiştirilmiştir. Şu anda İltica Kanunu'nun 12a maddesi, hakları Sözleşme'nin 3 ve 8. maddeleri uyarınca hukuken korunan kişilerin dosyalarının her davada uygun biçimde incelenmesi şartını getirmiştir. Bu sebeple Avusturya'daki yetkili makamlar ve mahkemeler Sözleşme'nin 3 ve 8. maddeleri uyarınca artık müteakip iltica başvurularını incelemek zorundadır, bu kapsamda yerel mahkeme Sözleşme'nin 3 ve 8. maddeleri ile ilgili riskleri inceleyene kadar (ikinci kez başvuru yapan) sığınmacılar zorla geri gönderme riskiyle karşılaşmamaktadır.

Bu davadaki başvuranın ise Mahkeme İç Tüzüğü 39. madde çerçevesinde belirlenen ihtiyati tedbir uyarınca Macaristan'a gönderilmesi süreci durdurulmuştur. Haziran 2013'te ise başvuran gönüllü biçimde Avusturya'yı terk etmiştir ve hakkındaki iltica dosyası kapanmıştır.

AUT / Mohammed
(2283/12)

Kesin karar tarihi
06/09/2013

Nihai Karar
CM/ResDH(2018)376

Hakkında alınmış geri gönderme kararına itiraz etmek için çözüm yollarına fiiliyatta sınırlı erişimi olan ve idari gözetim altında tutulan iltica başvurusu sahiplerine ilişkin Mahkeme'nin tespit ettiği ihlal karşısında idari gözetim altındayken yapılan iltica başvurularıyla ilgili usule ilişkin teminatlar, 2015 yılındaki iltica hukuku reformuyla güçlendirilmiştir. Yeni mevzuat ile idari gözetim altında tutulanların yaptığı itirazların etkinliğini sağlamak amacıyla idare mahkemelerine itiraz yolu da dahil olmak üzere basitleştirilmiş ve hızlandırılmış usul ve usule ilişkin teminatlar kapsamında idari gözetim altındayken yapılan iltica başvurularının otomatik olarak kayıt altına alınması şartı getirilmiştir.

Başvuran, mülteci statüsü almıştır.

*FRA / I.M.
(9152/09)*

*Kesin karar tarihi
02/05/2012*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2017)340*

2010 yılında Mahkeme, başvuranların eskiden Halkın Mücahitleri Örgütü mensubu olmasından dolayı karşılaşılabilecekleri risklerin değerlendirmesi yapılmadan yetkililer tarafından İran veya Irak'a sınır dışı edilmesinden dolayı Sözleşme'nin ihlal edilmiş olabileceğine hükmetmiştir. Bunun yanı sıra, Mahkeme, başvuranların sınır dışı edilmeyi beklerken kanunlara aykırı biçimde idari gözetimde tutulmasını ve bu durumun yargı denetimine açık olmamasını eleştirmiştir. Benzer ihlallerin tekrarlanmasını engellemek için 2013 yılında kabul edilen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) yabancıların Türkiye'ye girişi, ülkede kalışı ve ülkeden çıkışıyla ilgili esasları tanımlayıp usulleri oluşturmuş ve İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulmasını sağlamıştır. Bu Kanun'un yanı sıra 2016 tarihli Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun Uygulanmasına ilişkin Yönetmelik ve bu kapsamda 2019'da yapılan değişiklikler her türlü keyfi idari gözetime karşı gerekli güvencelerin verilmesi, bunların yargı denetimine ilişkin çözüm yollarının belirlenmesi ve hukuk dışı idari gözetime karşı tazminat ödenmesi gibi konuları hükme bağlar. Buna göre yabancılar sadece haklarında alınmış bir geri gönderme kararı varsa geri gönderilebilir, bu kararın yanı sıra geri göndermeyi beklerken idari gözetim altına alma kararı da alınabilir. Bu durumdaki bir yabancı, yasal temsilcisi veya avukatı aracılığıyla kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde sınır dışı etme kararına idare mahkemesine başvurarak itiraz edebilir. İtiraz on beş gün içinde karara bağlanır ve alınan karar kesindir. Yabancı, adli itiraz süreci devam ederken veya itiraz usulü tamamlanana kadar geri gönderilemez. 29 Ekim 2016 tarihli ve 676 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) yürürlüğe girmesinden sonra gündeme gelen otomatik askıya alma etkisiyle ilgili daha fazla açıklamaya ihtiyaç vardır. Bu anlamda Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Anayasa Mahkemesi'nin ve diğer ulusal mahkemelerin 676 sayılı KHK'nin öncesi ve sonrasında aldığı karar örneklerini yetkililerden talep etmiştir.

Başvuranlara ikamet izni verilmiştir. Başvuran Karimnia, iltica talebi kabul edildikten sonra Ocak 2010'da İsveç'e taşınmıştır. Abdolkhani isimli başvuranın nerede olduğu, ikamet iznini aldığı son tarih olan 1 Kasım 2010'dan beri bilinmemektedir.

*TUR / Abdolkhani ve
Karimnia
(30471/08)*

*Kesin karar tarihi
01/03/2010*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2021)419*

İran'a dönmesi durumunda gerçek bir kötü muamele riskinin oluşup oluşmayacağını değerlendirmeden başvuranların iltica taleplerini yetkililerin reddetmesinden dolayı Mahkeme'nin Sözleşme'nin ihlal edilmiş olabileceğine dair tespiti karşısında, iltica başvurusunda bulunmak için belirlenen süre, sığınmacılarla ilgili yasal düzenlemelerde 1999'da yapılan değişikliklerin ardından beş günden on güne çıkarılmıştır. On günlük süre, siyasi sığınmacının Türkiye'ye yasal veya yasa dışı yollarla girdiği tarihten itibaren başlar. Ayrıca, yetkili makamlar, bir kişinin menşe ülkesine sınır dışı edilmesi halinde kötü muamele veya işkence riski taşıyıp taşımadığına ilişkin bir değerlendirme yapmakla yükümlüdür. Yetkililer, Danıştayın bu konuda aldığı bazı karar örneklerini sunmuştur. Bu örneklerden yabancıların on günlük sürenin bitmesinden sonra otomatik olarak sınır dışı edilmediği ve mahkemelerin,

*TUR / Jabari
(40035/98)*

*Kesin karar tarihi
11/10/2000*

*TUR / D. ve Diğerleri
(24245/03)*

*Kesin karar tarihi
23/10/2006*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2011)311*

iç hukuku, Türkiye'nin uluslararası alanda verdiği taahhütlere uygun biçimde yorumladığı anlaşılmaktadır.

Yetkililer başvuranlara mülteci statüsü vermiştir.

1.3.1. Milli güvenlik gerekçesi ile alınan zorla geri gönderme kararına ilişkin etkin çözüm yolları

Mahkeme, Irak'ta hakkında terörle mücadele kanununa muhalefetten yakalama emri bulunan başvuranın, ülkesine geri gönderilmesini müteakip kötü muameleye maruz kalmayacağına dair diplomatik güvencelerin Belçika makamları tarafından zamanında (geri göndermeden önce) alınmadığına hükmetmiştir. 15 Aralık 1980 tarihli yasa, 2008/115/EC315 sayılı Avrupa Direktifi uyarınca 19 Ocak 2012 tarihli yasa ile değiştirilmiş ve sınır dışı edilmenin "geri göndermeme" ilkesini ihlal etmesi durumunda sınır dışı edilmenin ertelenmesini öngörmüştür. Sınır dışı etmek mümkün değil ise kaçmayı engellemek için idari gözetime alternatif önleyici tedbirler uygulanabilir. Ayrıca, ulusal mahkemelerin yer bakımından (*ratione loci*) sahip olduğu yetkileri açıklamak amacıyla idari gözetim merkezinde kalan göçmenleri salıverilme başvurusu yaparken izlemeleri gereken adımlar hakkında bilgilendirmek için bu merkezlere bilgilendirme broşürleri konduğu ifade edilmiştir.

BEL / M.S.
(50012/08)

Kesin karar tarihi
30/04/2012

Nihai Karar
CM/ResDH(2015)84

Sınır dışı edilme işlemlerinde kişileri güvenlik gerekçesi ile keyfi uygulamalara karşı koruyamamaktan kaynaklanan ihlallerin tekrarlanmasını engellemek için, milli güvenlik gerekçesiyle sınır dışı kararlarının yargısal denetimi Yüksek İdare Mahkemesi'nin uygulamaları neticesinde 2003 yılından bu yana geliştirilmiş ve sonra da 2007 tarihli Yabancılar Kanunu ile açıkça hükme bağlanmıştır. 2009 ve 2013 tarihli yasal reformlar ile sınır dışı edilmeyi beklerken idari gözetim altında tutmanın hukukiliğine itiraz etme olanağı ve sınır dışı edilmeyi bekleyen yabancıların tabi olacağı idari gözetime süre sınırı getirilmiş olup ayrıca mahkemelere de altı aylık arayla idari gözetim altında tutulan kişinin talebiyle veya mahkemenin resen harekete geçmesiyle devam eden idari gözetimin hukukiliği ve gerekliliğini inceleme yükümlülüğü getirilmiştir.

BGR / Al-Nashif ve Diğerleri
(50963/99)

Kesin karar tarihi
20/09/2002

Nihai Karar
CM/ResDH(2015)44

Milli güvenlik gerekçesiyle uygulanan sınır dışı etme işlemlerine ilişkin çözüm yollarının işleyişine ilişkin öne çıkan sorular Bakanlar Komitesinin denetiminde yürütülen *C.G. ve Diğerleri* grubu davasında ele alınmaktadır.

Sınır dışı edilmeyi beklerken idari gözetimde tutulan tüm başvuranlar serbest bırakılmıştır.

Geçerli bir sınır dışı etme kararı olmadan "güvenlik gerekçesi" ile başvuranların idari gözetim altında tutulmasını ve menşe ülkelerine geri gönderilmeleri durumunda karşılaşılabilecekleri kötü muamele riskine ilişkin değerlendirmeyi keyfi bulan Mahkeme kararına cevaben, 2008 tarihli Yabancılar Kanunu'nun 99(2) sayılı bölümü Ekim 2012'de değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile yabancıları güvenlik gerekçesi ile idari gözetimde tutmak, ancak idari gözetim altına alma kararı ile mümkün hale gelmiştir.

BIH / Al Hamdani,
BIH / Al Husinn ve
BIH / Al Husin No 2
(31098/10, 3727/08,
10112/16)

Kesin karar tarihleri
09/07/2012,
09/07/2012,
25/09/2019

Nihai Karar
CM/ResDH(2014)186

Al Husin ve Al Husin No 2 davasında sınır dışı etme kararı iptal edilmiş ve ülke belirtmeden yeni bir sınır dışı etme kararı çıkartılmıştır. Başvuran 2016 yılında idari gözetim altındayken serbest bırakılmış fakat ülkeyi terk edene kadar düzenli olarak polise bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmiştir. *Al Hamdani* davasında ise başvuran 2011 yılında idari gözetim altındayken serbest bırakılmış ve kendisine daha hafif bir tedbir uygulanmıştır. Fakat 2 Mayıs

2012 tarihinde başvuran, ilgili makamlara bildirimde bulunmamıştır ve o tarihten sonra Bosna Hersek makamları kendisine ulaşamamıştır. Buna göre kesin sınır dışı kararının çıkarılmasına rağmen Yabancı Hizmetleri birimi geri gönderme kararı çıkarmamıştır.

Mahkeme, İstihbarat Teşkilatı'nın gizli bilgilere dayanarak başvuranın ulusal güvenlik için tehdit oluşturduğuna yönelik iddiasının etkili bir yargısal denetime tabi tutulmaması nedeniyle, sığınma taleplerine ilişkin yargılamalarda kişilere asgari güvencelerin sağlanmadığını ve bunun da sınır dışı etme kararıyla sonuçlandığını tespit etmiştir. Buna karşılık olarak da Yüksek İdare Mahkemesi'nin içtihadında değişiklik yapılarak idare mahkemelerinin benzer kararları bozulmuş ve dava dosyaları tekrar değerlendirilmek üzere iade edilmiştir. Bu karar yayımlanmış, tercüme edilmiş ve yaygınlaştırılmıştır. Bu karar ayrıca hakim ve avukatlara verilen eğitim ve farkındalık artırıcı faaliyetlerde de kullanılmaktadır.

Yetkili makamlar başvuranın halen ülkede düzenli olmayan ikamet statüsü ile yaşamaya devam ettiğini ve ülkeden sınır dışı edilmeyeceğini teyit etmiştir. Bu amaçla, hükümet temsilcisi göç, iltica ve sınır dışı etme alanlarında hizmet veren kurum ve kuruluşlara Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca yerine getirmeleri gereken yükümlülükleri hakkında bilgi vermiştir. Ayrıca başvurana ülke topraklarından ayrılma, ülke topraklarının dışında ikamet etme ve birden fazla kez ülkeye tekrar giriş izni verilmiştir. Başvurana ikamet izni veya vatandaşlık başvurusunda bulunma hakkı da verilmiştir.

Hukuki dayanağı olmadan ve usul güvencelerini ihlal ederek güvenlik gerekçesiyle alınan sınır dışı etme tedbirinden dolayı yetkili makamların başvuranların özel hayatına müdahale etmesinden kaynaklanan ihlallerin tekrar etmesini engellemek için, 194/2002 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu değiştirilerek, Bükreş Temyiz Mahkemesi'ne çekişmeli yargılamada yabancıların güvenlik gerekçesiyle ülkede istenmeme durumu hakkında karar verme yetkisi verilmiştir. Yargıtay'ın, savcının talebinden sonra 10 gün içerisinde gerekçeli karar vermesi gerekmektedir. Bu kararın temyizi için Yargıtay ve Adalet Yüksek Mahkemesi'ne (Temyiz Mahkemesi) 10 gün içerisinde başvurulabilir. Bu mahkeme de itiraz başvurusunu aldıktan sonra beş gün içerisinde başvuruyu karara bağlamalıdır. Gerektiği durumlarda yakın zamanda oluşabilecek bir zararı engellemek için yabancı kendisini ülkede istenmeyen kişi ilan eden kararın icrasının temyiz işlemleri tamamlanana kadar tedbiren durdurulmasını talep edebilir.

Bu davadaki başvuranlarla ilgili olarak, savcının başvuranları istenmeyen yabancı ilan eden ve Romanya topraklarına girişlerini engelleyen kararı iptal edilmiştir (*Lupsa* ve *Kaya*). *Abou Amer* davasındaki başvuranlar için ise, yetkili makamlar başvuranlar aleyhinde verilen kararları yeniden incelemeye hazır olduklarını Bakanlar Komitesi'ne bildirmiştir, fakat başvuranların bu anlamda herhangi bir başvurusu olmamıştır.

MKD / Ljati
(19017/16)

Kesin karar tarihi
08/10/2018

Nihai Karar
CM/ResDH(2019)192

ROM / Lupsa,
ROM / Kaya ve
ROM / Abou Amer
(10337/04, 33970/05,
14521/03)

Kesin karar tarihleri
08/09/2006,
12/01/2007,
24/08/2011

Nihai Karar
CM/ResDH(2015)50

2. GÖÇMENLERİN VE SIĞINMACILARIN KABULÜ VE KORUNMASI

2.1. Kabul hizmetlerine ve iltica prosedürlerine erişim

Mahkeme'nin, açıkça zorlu yaşam koşulları riskine ve sınır dışı etme kararına itiraz edilmesini sağlayacak ülke içi çözüm yollarının bulunmamasına rağmen "Dublin II Tüzüğü" uyarınca Belçika'dan Yunanistan'a geri göndermeleri eleştirmesinin ardından Belçika makamları, "Dublin II Tüzüğü"nün "egemenlik maddesini" uygulayarak sığınmacıları Yunanistan'a geri göndermekten vazgeçmiştir (bu madde geri gönderme neticesinde Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlali söz konusu olacaksa Belçika'nın kendisinin de sığınma taleplerini değerlendirebileceğini ifade etmektedir). Ayrıca geçici tedbir prosedürü ("*en référé*") bağlamında "*Conseil du contentieux des étrangers*" (CCE) uygulamaları kendi içtihadını oluşturmuş ve Şubat 2011'de bir dizi karar yayımlayarak bu prosedürün Sözleşme'nin etkili çözüm yolu gerekliliklerini karşılamasını sağlamıştır. 10 Nisan 2014 tarihli Kanun da CCE'nin 3. madde ihlali iddialarını değerlendirirken elindeki tüm kanıtları dikkate alma yükümlülüğünün altını çizerek iltica uygulamalarını kanun haline getirmiş ve geliştirmiştir. Bunun yanı sıra, yakın gelecekte gerçekleştirilmesi planlanan sınır dışı etme prosedürleri bağlamında tüm sığınmacılar (idari gözetim altında olsun olmasın) sınır dışı edilmelerine itiraz edebilir ve bu itiraz sınır dışı edilme işlemini durdurabilir. Bu davadaki başvuran ise Mayıs 2012'de Belçika'da mülteci statüsü elde etmiştir.

BEL / M.S.S.
(30696/09)

Kesin karar tarihi
20/01/2011

Nihai Karar
CM/ResDH(2014)272

Mahkeme'nin iltica prosedürlerine erişim, iltica başvurularının incelenmesi ve yargı denetimine tabi olması konusunda yaptığı eleştiriler karşısında Yunan makamları iltica sisteminde birkaç aşamalı reform gerçekleştirmiştir. İlk aşamada 3907/2011 sayılı Kanun ile bağımsız bir İltica Hizmetleri birimi, Temyiz Otoritesi ve İlk Kabul Hizmetleri (FRS) Merkezi kurulmuştur. Bunlar, 113/13 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile 7 Haziran 2013'te faaliyete geçmiştir. 2015-2016 yılları arasında yaşanan eşi benzeri görülmemiş mülteci, göçmen ve sığınmacı akını 2013/32 sayılı AB Direktifini iç hukuka aktaran ve *diğer hususların yanı sıra* Temyiz Komiteleri tarafından iltica başvurularının incelenmesi şeklinde etkili bir çözüm yolu getiren 4375/2016 sayılı Kanun'un kabul edilmesini gerekli kılmıştır. Bu kanunun yerine daha sonra bölgesel iltica ofislerinin yönetim şeklini iyileştiren ve kapasitesini artırmanın yanı sıra İltica Hizmetleri kurumunun personelini de artıran 4540/2018 sayılı Kanun gelmiştir. Bu Kanun, uluslararası korumaya başvuranların kabul koşullarına ilişkin standartları belirleyen [Kabul Koşulları Direktifi] ve *diğer hususların yanı sıra* adli yardıma başvuru hakkı ile Temyiz Komitelerine ilave kanıt sunma hakkını düzenleyen 2013/33 sayılı AB Direktifinin iç hukuka aktarılmasını sağlamıştır. Önceden kurulmuş olan FRS'lerin yerine ilave Bölgesel İltica Ofisleri ve özerk İltica Birimlerinin yanı sıra Kabul ve Kimlik Tespit Merkezleri (RIC) kurulmuştur. Öte yandan göçmenlerin ve sığınmacıların kabulü, özellikle çocuklarla ve savunmasız durumdaki kişilerle mülakat teknikleri ve kanıt değerlendirme konularında kurum içinde eğitim almış personel ve Avrupa İltica Destek Ofisi (EASO) tarafından gerçekleştirilmiştir. Mülteciler, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler için iltica prosedürlerine erişim hakkında bilgilendirici bir broşür 19 dilde hazırlanmış ve ayrıca İltica Hizmetleri kurumunun internet sitesinde yayımlanmıştır. Talep üzerine METAdrasi isimli bir STK ve EASO yaklaşık 37 dilde tercüme hizmeti sunabilmektedir.

GRC / M.S.S.
(30696/09)

Kesin karar tarihi
21/01/2011

Eylem Planı
İcra durumu: devam ediyor

Kayıtlı iltica başvurusu sayısında 2017-2019 yılları arasında önemli artış olmuştur, ayrıca bu başvuruların birinci ve ikinci derecedeki incelenme süresi de kısalmıştır. Tüm bunlar daha önceden yapılmış olan reformlar neticesinde iyileşme olduğunu göstermektedir. 2020 yılında

mülteci akınında gözle görülür düşüş yaşanmıştır, bu durum başvurularda da azalma anlamına gelmektedir. Ocak 2021'de hem birinci hem de ikinci derecede devam eden kararların sayısı Ocak 2020'ye kıyasla %44 azalmıştır, öte yandan ön kayıttan ilk derece kararının verilmesine kadar geçen ortalama süre de 2019'a kıyasla (189 gün) 2020 yılında (205 gün) artmıştır. İltica prosedürlerinde sürekli gecikme olması ve bu prosedürler devam ederken adli yardımın sınırlı kalması göz önünde bulundurulduğunda özellikle ikinci derecede olmak üzere adli yardımın sunulması anlamında iltica prosedürlerine erişim ve bu prosedürlerin işleyişinin iyileştirilmesine yönelik daha fazla çaba gösterilmelidir.

Ocak 2008 ve Şubat 2009 arasında Ancona limanına gelen feribotlarda kaçak yolcu olarak yakalanan göçmenlerin topluca Yunanistan'a sınır dışı edilmesine sebep olan iltica prosedürlerine erişim konusundaki eksikliklerin giderilmesi için İtalyan makamları, 142/2015 sayılı kanun hükmünde kararname ile hem İtalyan mevzuatında göçmenlerin iltica prosedürlerine etkili erişim hakkı ile varışlarından sonra bu konuyla ilgili yeterli bilgi alma hakkını düzenlemiş hem de 2013/33 ve 2013/32 sayılı AB Direktiflerini iç hukuka aktarmıştır. Ayrıca 17 Şubat 2017 tarihli ve 13 sayılı kararname ile bölge mahkemelerinin göç ve uluslararası koruma bölümleri içerisinde uluslararası koruma işlemlerinin gerçekleştirilmesi, yaşam hakkının korunması ve iltica ile ilgili konuları incelemek üzere üç hakimden oluşan heyetlerin oluşturulmasına karar verilmiştir. Varıştan sonra uygulanan prosedürlerle ilgili olarak ise, Adriyatik denizine kıyısı olan limanlara gelen göçmenlerin kimlik tespiti, sağlık kontrolleri ve idari prosedürleri limanlarda (Bari, Ancona ve Venedik) acil hizmet noktaları kurulması yoluyla yerine getirilmektedir. Bu kişilerin statüleri (sığınmacı veya sınır dışı edilmeyi bekleyen kişi) belirlendikten sonra kabul merkezlerine yönlendirilmektedir. Sınır Polisi dolaylı yoldan bile olsa uluslararası koruma başvurusunda bulunma niyetini ifade eden kişilerin ülke topraklarına girmesine izin vermekte ve onları iltica başvurularını almak, işleme koymak ve incelemekle görevli yetkili makamlara ("Questura" [Emniyet Müdürlüğü] ve Uluslararası Koruma Tanınmasına ilişkin Bölgesel Komisyonlar) yönlendirmektedir. Adriyatik denizindeki limanlarda kamu görevlileri, STK'lar ve uluslararası kuruluşların bulunması göçmenlere iltica prosedürü hakkında bilgi verilmesi, tercüme hizmeti sunulması ve kültürel arabuluculuk yapılması imkanı sağlamaktadır. Bu hizmetlerin kapsamını gelen göçmen sayısına bağlı olarak ilgili bölgedeki Valilikler belirlemektedir. Bu kapsamda İçişleri Bakanlığı ile yukarıda adı geçen kurum ve kuruluşlar arasında göçmenlerin gelişindeki gelişmelere ve değişikliklere uyum sağlayacak esnekliğe izin verecek bir yıllık anlaşmalar yapılmaktadır. Sınır geçiş noktalarında faaliyet gösteren polis memurları ve iltica başvurularını almaktan sorumlu kurum temsilcilerine AB ve iç hukuka uygun insan hakları ve uluslararası koruma konularında özel eğitimler verilmektedir.

ITA / Sharifi ve Diğerleri
(16643/09)

Kesin karar tarihi
21/01/2015

Nihai Karar
CM/ResDH(2020)201

2.2. Çocukların kabulü ve korunması

Mahkeme'nin kararının ardından yetkili makamlar kabul koşullarını iyileştirmek ve refakatsiz çocuklara daha iyi koruma sağlamak amacıyla 2019 yılında Tek Başına Çocuk Kalmasın ("No Child Alone") programının oluşturulması ve 4554/2018 sayılı Kanun uyarınca vasilik sisteminin uygulanması konusunda yetkili kurum olarak Refakatsiz Çocukların Korunması Özel Sekreteri'nin atanması da dahil olmak üzere bir dizi tedbir almıştır. Refakatsiz çocukların üstün yararının etkili biçimde korunması amacıyla ülkenin farklı yerlerinde "profesyonel vasiler" sisteminin uygulanması beklenmektedir. 16 yaşından büyük refakatsiz çocukların sosyal uyumunu ve kendi kendine yeterliliğini artırmayı amaçlayan bu yaş grubundaki çocuklara yönelik koruma tedbirleri, 16 yaşından büyük refakatsiz çocukların yarı bağımsız yaşaması/konaklamasına ilişkin 2019 tarihli Bakanlık Kararı uyarınca hayata geçirilmiştir.

GRC / Rahimi
(8687/08)

Kesin karar tarihi
05/07/2011

Eylem Planı
CM/ResDH(2023)259

3. AYRIMCILIĞA VE NEFRET SUÇUNA KARŞI KORUMA

Bu davada, düzensiz göçmen statüsüne sahip Rus vatandaşı olan başvuranların eğitim hakkından yararlanırken ayrımcılığa maruz kalması söz konusudur, çünkü başvuranlar Bulgaristan'daki devlet okullarında orta öğretime devam etmek için okul ücreti ödemek zorunda kalmıştır. Yüksek İdare Mahkemesi, Mahkeme'nin kararından sonra bu karara atıfta bulunarak okul ücretlerini belirleyen 2009 tarihli Eğitim Bakanlığı talimatını iptal etmiştir. Bu karar Haziran 2014'te beş üyeden oluşan Yüksek İdare Mahkemesi heyeti tarafından da tasdik edilmiştir. Buna karşın ülkede kanunlara uygun ikamet etsin ya da etmesin ihtiyaç sahibi öğrencilerin bu ücretlerden muaf tutulmasına ilişkin kurallar getirilmesi gerekmektedir.

Bireysel tedbirler açısından Bulgar makamları her iki başvuranın da okul ücreti ödemediği orta öğretimi bitirdiğini, bu anlamda kendilerine karşı hiçbir takip işlemi gerçekleştirilmediğini ve o tarihten sonra ikamet izni aldıklarını bildirmiştir.

**BGR / Ponomaryovi
(5335/05)**

**Kesin karar tarihi
28/11/2011**

**Eylem Planı
İcra durumu: devam ediyor**

Bu dava, başvuranın engelli yardımından yararlanma talebinin Fransa ile mütakabiliyet anlaşması imzalamamış bir ülke vatandaşı olduğu gerekçesiyle reddedilmesine ilişkindir. 17/12/1991 tarihinden itibaren başvuran asgari refah ücreti almaya başlamıştır. Bu ayrımcılığın tekrarlanmaması için 11 Mayıs 1998 tarihinde kabul edilen kanunla başvuranların aleyhine olan vatandaşlık şartı kaldırılmıştır.

Başvurana 1 Haziran 1998 tarihinden itibaren engelli maaşı bağlanmıştır.

**FRA / Koua Poirrez
(40892/98)**

**Kesin karar tarihi
30/12/2003**

**Eylem Planı
CM/ResDH(2010)99**

Süresiz ve süreli ikamet iznine sahip yabancıların çocuk yardımına erişme konusunda ileride ayrımcı muameleyle maruz kalmalarını engellemek için Federal Anayasa Mahkemesi Temmuz 2004'te aldığı karar ile Ocak 1994 ile Aralık 1995 arasında yürürlükte kalan Çocuk Yardımları Kanunu'nun 1(3) sayılı bölümünün Alman Anayasası'nın 3(1) sayılı maddesi kapsamında düzenlenen eşit muamele hakkı ile çeliştiğine hükmetmiştir ve yasama organına 1 Haziran 2006 tarihine kadar Çocuk Yardımları Kanunu'nu değiştirme çağrısında bulunmuştur. Yabancıların çocuk yardımına hak kazanmasına ilişkin yeni kanun, 1 Ocak 2006 tarihinde geriye dönük olarak yürürlüğe girmiş olup Mahkeme'nin tespit ettiği eksiklikleri ortadan kaldırmıştır.

**GER / Niedzwiecki
(58453/00)**

**Kesin karar tarihi
15/02/2006**

**Nihai Karar
CM/ResDH(2011)11**

Mahkeme'nin başvurana karşı yapılan ırkçı nitelikli saldırıları eleştiren kararı ve ardından polis ve mahkemelerin soruşturma işlemlerindeki eksikliklerine cevaben özellikle nefret suçu soruşturmalarında uzmanlaşan polis ve savcılar aracılığıyla nefret suçu ile mücadele etmek için geniş çaplı tedbirler alınmıştır. Ayrıca ırkçı olması muhtemel fiillerin ihbar edilmesi için 24 saat çalışan bir destek hattı ve çevrimiçi platform hayata geçirilmiştir. Bunun yanı sıra kişileri ve grupları nefret suçuna karşı korumaya yönelik politika geliştiren ve bu yönde girişimleri teşvik eden bakanlıklar arası bir danışma kurulu olan Irkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Ulusal Konseyi 4356/2015 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Öte yandan, bu alandaki tüm ilgili paydaş temsilcilerinden oluşan bir çalışma grubu ırkçı olaylar hakkında veri toplama ve toplanan verileri bir araya getirme amacıyla Adalet Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Son olarak Aralık 2018'de Yargıtay'a bağlı savcılık makamı Sözleşme ve Yunanistan Anayasası'ndan kaynaklanan yükümlülükleri hatırlatarak, tüm savcılar ırkçılık saikiyle işlenen şiddet fiilleri ile mücadele ederken gereken ciddiyeti sergilemeye davet etmiştir. Bu kararların uygulanmasında kaydedilen ilerlemenin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kapsamlı bir şekilde değerlendirilebilmesi için, bu alanda elde edilen sonuçlara ilişkin bilgiler de dahil olmak üzere, ırkçı şiddete ilişkin ayrıntılı ve güncel istatistik verileri hala ihtiyaç duyulmaktadır.

**GRC / Sakir
(48475/09)**

**Kesin karar tarihi
24/06/2016**

İcra durumu: beklemede

**GRC / Gjilkondi ve Diğerleri
(17249/10)**

**Kesin karar tarihi
21/03/2018**

**Nihai Karar
CM/ResDH(2019)366**

4. AİLE HAYATI VE AİLE BİRLEŞİMİ

4.1. Aile hayatını ve birleşimini korumaya yönelik tedbirler

2013 yılında, dava konusu olayların ardından, Uyuşturucu Kanunu'nun başvuranın aleyhinde karar alınmasına dayanak olan hükmü, başvuranın uyuşturucu kaçakçılığı suçundan mahkumiyeti sonucunda ömür boyu sınır dışı edilmesi ve ardından ömür boyu Yunanistan'a yeniden girişinin yasaklanması nedeniyle ihlalin tekrarlanmasını önlemek için yürürlükten kaldırılmıştır. Ceza Kanunu'nda yer alan ömür boyu sınır dışı edilme cezası yürürlükten kaldırılmıştır. Mahkemeler, bundan sonra, güvenlik tedbiri olarak en fazla 10 yıla kadar sürebilecek sınır dışı kararı verebilir. Ayrıca sınır dışı edildikten üç yıl sonra başvuru yapılırsa ülkeye yeniden giriş mümkün olabilir. Yunanistan'da aile bağı olan hükümlüler bu süre sınırından muafır ve sınır dışı edilen kişiler bir önceki reddedilen başvurularından bir yıl sonra ülkeye tekrar giriş için yeni bir başvuruda bulunabilir.

Bu davadaki başvuran, Yunan vatandaşı ile evli olup iki çocuk babasıdır. 2017 yılında Korfu'daki yetkili Kabahat Suçları Konseyi, başvuranın Yunanistan'a dönmesine izin vermiştir.

*GRC / Kolonja
(49441/12)*

*Kesin karar tarihi
19/08/2016*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2018)206*

Bu davalarda Mahkeme özellikle, aile birleşimi işlemlerindeki gecikmeleri ve yetkili makamların başvuranların çocuklarının üstün yararını dikkate almamasını eleştirmiştir. Bunun üzerine, özellikle de uluslararası koruma sahiplerinin aile birleşimi başvuru işlemlerinin tamamlanma süresini azaltacak tedbirler alınmış, 2008 yılında Fransa'da bu konuyla ilgili formaliteler askıya alınmış ve 29 Temmuz 2015 tarihli 2015-925 sayılı Kanun ile aile bağına ispatla daha sadeleştirilmiş kanıtlar aranmaya başlanmıştır. Diplomatik birimler ve konsoloslukların çoğu aile birleşimi ile ilgili vize başvurularının karara bağlanması için gereken süreyi azaltmak ve kontrol etmek amacıyla bazı tedbirler almıştır. Ayrıca konsolosluk ve Mülteci Aileler Ofisi görevlilerine medeni hal ve vize düzenlemeleri hakkında özel eğitimler verilmiştir. Vizeye başvuracaklara bilgi veren sistem de iyileştirilmiştir (Göç ve Uyum Ofisinin internet sitesi dahil).

*FRA / Senigo Longue,
FRA / Mugenzi ve
FRA / Tanda-Muzinga
(19113/09, 52701/09,
2260/10)*

*Kesin karar tarihleri
10/10/2014,
10/10/2014,
10/10/2014*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2019)297*

Bu dava, yalnızca Milli Güvenlik Birimi'nin "gizli" olarak tasnif edilmiş raporuna dayalı olarak başvuranın ikamet izninin yenilenmemesi ve ardından iki çocuğu ve eşinin yaşadığı Litvanya'dan sınır dışı edilmesi sebebiyle özel hayatı ve aile hayatının ihlal edilmesiyle ilgilidir. Anayasa Mahkemesi, Mayıs 2017'de "hiçbir mahkeme kararı tamamen gizli olarak tasnif edilmiş ve davadaki taraflarının bilmediği bilgilere dayalı olarak alınamaz" ilkesinin altını çizerek özellikle İdari Yargılama Kanunu'nun 57. maddesi başta olmak üzere uygulanan ilgili yasal hükme açıklık getirmiştir.

*LIT / Guljiev
(10425/03)*

*Kesin karar tarihi
16/03/2009*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2010)175*

Başvuran, Mayıs 2009'da Göç Bakanlığı tarafından ülkeye giriş yasağı olanlar listesinden çıkarılmıştır.

Göçmen bir anne babanın ikamet izni başvurusunu reddederken ölçülülüğü ve çocukların üstün yararını sağlamak için Hükümet; Göç ve Vatandaşlık Hizmetleri birimine her dosyanın kendine has özelliklerinin kapsamlı şekilde değerlendirilmesinin önemini hatırlatmış ve bu değerlendirmenin karar alma sürecinde daha görünür hale getirilmesi talimatını vermiştir. Göç ve Vatandaşlık Hizmetleri'nin faydalandığı ilgili rehber sonuç olarak gözden geçirilmiştir. Kararın özeti ile alınan tedbirler Hükümet'in meclise sunduğu yıllık raporda yer almıştır.

*NLD / Jeunesse
(12738/10)*

*Kesin karar tarihi
03/10/2014*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2015)145*

Başvurana 03/10/2014'ten 03/10/2019'a kadar geçerli geçici ikamet izni verilmiştir.

Bu davadaki ihlal, yetkili makamların başvuranın kızının Hollanda'da bulunan annesinin ve üvey ailesinin yanına gelebilmek için yaptığı başvurunun reddedilmesinden kaynaklanmaktadır. Mahkeme'nin kararının ardından 2006 yılında Hollanda'da yasal biçimde ikamet eden göçmen ebeveyn ile çocukların aile birleşimi hakkında yeni bir politika benimsenmiştir. İç hukukta aile birleşimi hakkını belirlemek için kullanılan "fili aile bağları" kriteri, AİHS'nin 8. madde yorumu ışığında aile yaşamının mevcut olması halinde dikkate alınmaktadır. Başvuranın kızına 2010 yılında giriş vizesi, ardından da ikamet izni verilmiştir.

NLD / Tuquabo-Tekle ve Diğerleri
(60665/00)

Kesin karar tarihi
01/03/2006

Nihai Karar
CM/ResDH(2010)108

BM Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) terörle mücadele kararları çerçevesinde alınan ve sınır ötesi hareketliliğin kötüye kullanılmasına yol açan tedbirlerden dolayı kişinin aile hayatının ihlal edilmesi durumunun tekrar etmesini engellemek amacıyla Mahkeme'nin kararı yayımlanıp tüm kantonlara, federal makamlara ve kararı tam olarak uygulayan mahkemelere dağıtılmıştır. Ayrıca İsviçre'deki yetkili makamlar BM yaptırım listesine kişilerin eklenmesi ve listeden çıkarılması işlemlerinde hukukun üstünlüğüne saygıyı artırmayı ve Kamu Denetçisi'nin rolünü güçlendirmeyi amaçlayarak çabalarını sürdürmüş ve BM Güvenlik Konseyi'ne bu yönde önerilerde bulunmuştur. Bunun yanı sıra İsviçre makamları belirli davalarda Kamu Denetçisi ile iş birliği yapmıştır. Bu prosedürler her zaman ilgili kişilerin BM listesinden çıkarılması ile sonuçlanmıştır. 25 Şubat 2011 tarihinde İsviçre ve Kamu Denetçisi yaptıkları anlaşma sonucunda Kamu Denetçisi, kişilerin bulunduğu listelere dayanak teşkil eden gizlilik dereceli ve/veya kişiye özel bilgilere erişebilecek duruma gelmiştir. Son olarak İsviçre, BMGK yaptırımlarının meşruiyetini ve Sözleşme ile tutarlığını güçlendirecek bir girişim başlatmıştır.

SUI / Nada
(10593/08)

Kesin karar tarihi
12/09/2012

Nihai Karar
CM/ResDH(2014)297

Başvurana uygulanan yaptırımlar Ekim 2009'dan sonra geçerli olacak şekilde kaldırılmıştır. Başvuranın ülkeye girmesine ve ülkeden transit geçiş yapmasına izin verilmiştir.

4.2. Aile birleşimi bağlamında ayrımcılığın ortadan kaldırılması

28 yıldan daha az süredir Danimarka vatandaşı olan kişilerin aile birleşimi başvurularında dolaylı ayrımcı muameleye yol açan Yabancılar Kanunu'nda yer alan başvuranın aleyhine olan 28 yıl kuralı yeni bir kanun ile Mayıs 2017'de yürürlükten kaldırılmıştır. Bu değişiklikten önce Göç ve Uyum Bakanı, Mahkeme'nin kararının yasal sonuçları hakkında bir genelge yayımlamıştır, Göç Hizmetleri birimi de bu genelgede söz edilen yoruma uygun biçimde Yabancılar Kanunu'nu uygulamıştır.

DNK / Biao
(38590/10)

Kesin karar tarihi
24/05/2016

Nihai Karar
CM/ResDH(2018)155

Başvuranların aile birleşimi dosyası 2016'da tekrar açılmış ve tekrar değerlendirilmek üzere Göç Hizmetlerine yönlendirilmiştir. Buna karşın aile İsveç'te ikamet ettiği için dosyanın kapatılmasını talep etmiştir.

2011 yılında, dosyaya konu olayın unsurları dikkate alınarak, Birleşik Krallık'ta kalmak için izni sınırlı olan mültecilerin "göç sonrasındaki eşlerini"¹ yanlarına getirmek üzere aile birleşimi hakkından ayrımcı şekilde (göçten önce yurt dışında evlenen ve eşi ile aile birleşimi sınırlandırılmayan eşlere kıyasla) mahrum bırakılması uygulamasına son vermek için Göç Kuralları değiştirilmiştir. Bu sebeple, ülkede kalış hakkı sınırlı olan mülteciler, kalış izinlerinin geçerlilik süresi boyunca göç sonrası eşlerini yani göç ettikten sonra evlendikleri eşlerini de Birleşik Krallık'a getirebilir.

*UK. / Hode ve Abdi
(22341/09)*

*Kesin karar tarihi
06/02/2013*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2014)5*

Başvurana, Temmuz 2013'te eş durumundan dolayı vize verilmiştir. Çiftin çocuklarına Eylül 2013'te Birleşik Krallık'a süresiz giriş izni verilmiştir.

Göç denetimine tabi olan kişilerle evlenmek (kişiler Anglikan Kilisesi'nde evlenmek istemediği sürece) için devletten izin alma ve ücret ödeme şartını getiren ayrımcı uygulamaya son vermek için Onay Sertifikası sistemi 2011 yılında kaldırılmıştır.

*UK. / O'Donoghue
(34848/07)*

*Kesin karar tarihi
14/03/2011*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2011)288*

Bu davadaki başvurulara mahkeme kararından önce yetkililer onay sertifikası vererek evlenmelerine izin vermiştir, başvurular da böylece evlenebilmiştir.

¹ "Göç sonrasındaki eş" mültecinin iltica ettiği ülkeye gelmesinden önce henüz eşi olmamış kişi anlamına gelir.

5. GÖÇMEN VE SİĞİNMACILARIN İDARİ GÖZETİM ALTINA ALINMASI

5.1. Kötü muamelenin önlenmesi ve idari gözetim koşullarının iyileştirilmesi

Viyana'da polis merkezindeki nezarethanede sınır dışı edilmek üzere idari gözetim altında tutulurken kötü muamele gören başvuran hakkında Mahkeme'nin verdiği kararın ardından 2013 yılında Avusturya Ceza Kanunu'na açık bir işkence yasağı eklenmiştir (yeni eklenen bölüm 312a). Bu değişiklikle, işkence sebebiyle vücutta ciddi kalıcı hasar oluşması halinde işkence suçunun failine 15 yıla kadar hapis cezası verilebilmekte, işkence gören kişinin hayatını kaybetmesi halinde ise fail ömür boyu hapis cezasına çarptırılmaktadır. İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin İhtiyari Protokolü (OPCAT) Ocak 2013'te yürürlüğe girmiştir. Öte yandan Temmuz 2012'de Kamu Denetçiliği Kurumu, Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak belirlenmiştir. UÖM her türlü gözetim merkezini düzenli ziyaret ederek, bu merkezleri izlemekle görevlidir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığı, 2010 yılında idari gözetim merkezlerinde güç kullanımını düzenlemeye yönelik bazı genelge ve talimatlar yayımlamıştır.

Başvuran, Mayıs 1994'te serbest kalmış, sonrasında ise iltica başvurusu kabul edilmiştir.

*AUT / Palushi
(27900/04)*

*Kesin karar tarihi
22/03/2010*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2018)275*

Bu davada Mahkeme, sınır dışı edilmek üzere idari gözetim altında tutulan AIDS hastası başvuranın sağlığını yeterince koruyamayan yetkili makamların kusuru bulunduğu hükmetmiştir. Mahkeme'nin bu kararının ardından *Office des étrangers* (Yabancılar Bürosu) idari gözetim merkezlerinde faaliyet gösteren sağlık ekiplerine yabancıların tedavilerinin daha iyi takip edilmesini sağlayacak şekilde sağlık personeline ve doktora erişimlerinin kesintisiz biçimde sağlanması talimatını vermiştir. Ayrıca *Office des étrangers* bünyesinde çalışan doktorlara var olan bir sağlık probleminin seyri hakkında (prognoz) öngöründe bulunma ve hastalığı, hastalığın ciddiyet seviyesini ve gerekli görülen tedaviyi gösteren standart sağlık raporunu (sertifikasını) doldurma görevi verilmiştir. Dahası 2008/115/AT sayılı Direktif'in ("Geri Dönüş Direktifi") Belçika'nın iç hukukuna aktarılmasının ardından gönüllü geri dönüş ve idari gözetime alternatif yollara başvurulması ön plana çıkarılmıştır. Son olarak, 1980 tarihli Yabancılar Kanunu'nda 2014 yılında yapılan değişikliğin ardından, yabancılarla ilgili iş ve işlemlerde yetkili olan İdare Mahkemesi (*Conseil du contentieux des étrangers* ve *Conseil d'État*) nezdindeki prosedürlere ilişkin yeni hükümler getirilmiş ve yabancıların durumunun değerlendirilmesi aşamasında sunulan en son sağlık raporlarının dikkate alınması zorunlu kılınmıştır.

Başvurana ise, Belçikalı biriyle meşru bir birliktelik yaşadığı için aile birleşimi amaçlı ikamet izni verilmiştir.

*BEL / Yoh-Ekale Mwanje
(10486/10)*

*Kesin karar tarihi
20/03/2012*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2016)213*

Sığınmacıların uluslararası havaalanı bekleme alanında 20 gün gözetim altında tutulmasından kaynaklanan benzer ihlallerin yaşanmaması için 1994'te (dosyaya konu olayın olguları dikkate alınarak) iltica mevzuatı değiştirilmiştir. Değiştirilen mevzuata göre yabancılar, havaalanlarının bekleme alanlarında 20 günden fazla tutulamaz, ayrıca idari gözetim dört ve on iki günü aşarsa mahkeme izni gerekmektedir. Bunun haricinde bekleme alanında tutulan yabancılar avukat veya istedikleri başka biriyle görüşmek için tercüman isteyebilir ve doktora görünmeyi talep edebilir. Usul kuralları ve adli yardım konusu 15 Aralık 1992 tarihli kararnamede

*FRA / Amuur
(19776/92)*

*Kesin karar tarihi
25/06/1996*

*Nihai Karar
DH(98)307*

düzenlenmiştir. Ayrıca 2 Mayıs 1995 tarihli bir başka kararname ise BMMYK ve insani yardım örgütlerinin bekleme alanlarına erişmesine yönelik koşulları tanımlamaktadır.

Mahkeme'nin *diğerlerinin yanı sıra* başvuranın polisin denetimindeki idari gözetim merkezlerinde sınır dışı edilmek üzere kötü koşullar altında tutulması sebebiyle kötü muameleyle maruz kaldığına ilişkin tespitinin ardından Alexandras Bulvarı Polis Merkezi (Atina) sınır dışı edilmeyi bekleyen yabancıların idari gözetimi için bir daha kullanılmamıştır. Drapetsona İdari Gözetim Merkezi ise 2005 yılında tadilattan geçirilmiş ve şu anda sınır dışı edilmeyi bekleyen göçmenlerin çok kısa süre kaldığı bir merkez olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Atina, Sakız (Chios) adası, Sisam (Samos) adası, Lesbos adası ve Korfu'da yeni idari gözetim merkezleri açılmış ve Rodop, Midilli ve Pire'deki mevcut idari gözetim merkezlerinde tadilat yapılmıştır. Ayrıca sınır dışı edilmek üzere idari gözetim altında tutulmanın süresinin en fazla üç ayla sabitlendiği yeni bir mevzuat yürürlüğe konmuştur. Mahkeme kararı ile sınır dışı edilecek yabancıların idari gözetim altında tutulması artık savcı ve mahkemelerin denetimine tabidir.

GRC / Dougoz
(40907/98)

Kesin karar tarihi
06/06/2001

Ara Karar
DH(2005)21

Nihai Karar
CM/ResDH(2009)128

Mahkeme'nin, *diğer hususların yanı sıra*, sığınmacıların aşağılayıcı koşullarda idari gözetim altında tutulmaları ve asgari geçimlerine ilişkin aldığı kararın ardından yetkili makamlar sahada çalışan kurum ve kuruluşlarla yakın iş birliği ve eş güdüm içerisinde sığınmacıların ihtiyaçlarına uygun, insan onuruna yaraşır koşullarda konaklamasını sağlamak için harekete geçmiştir. Genel anlamda konaklama talebi belirli kriterlere göre incelenmektedir. Bu kriterler arasında öne çıkanlar kırılanlık (örneğin gebe kadınlar) ve etnik özelliklerle ilgili olanlardır. Sığınmacılara hem ESTIA Programı (yani BMMYK tarafından yürütülen "Uyum ve Konaklamaya yönelik Acil Durum Desteği") hem de devletin işlettiği yapılar ile konaklama imkanı sağlanır. Devlete ait yapılarda konakladıkları süre boyunca tüm sığınmacılara gıda, kişisel hijyen malzemeleri, kıyafet ve temizlik hizmeti verilir. Ayrıca birinci basamak sağlık hizmetleri ile psiko-sosyal destek, konaklama amaçlı kullanılan bu yapıların hepsinde faaliyet gösteren özel birimler tarafından verilmektedir. Devlet hastanelerinin ve sağlık birimlerinin polikliniklerinde de sağlık hizmetleri verilmektedir. Bunun yanı sıra, ESTIA programı kapsamında 2017 yılından bu yana, istenen şartları taşıyan sığınmacı ve mülteciler nakit desteği almaktadır.

GRC / M.S.S.
(30696/09)

Kesin karar tarihi
21/01/2011

Eylem Planı
İcra durumu: devam ediyor

5.2. Küçüklerin idari gözetim altına alınması

Refakatsiz bir göçmen çocuğun, yetişkinlerin tutulduğu bir yerde idari gözetim altında tutulması sebebiyle gerçekleşen ihlallerin tekrar etmemesi için, refakatsiz göçmen çocukların idari gözetimi 2012 yılında çıkarılan bir kanun ile yasaklanmıştır. Eğer çocuğun yaşına ilişkin bir şüphe varsa, 2007 yılında kabul edilen bir kanun ile çocuğun en fazla altı gün istisnai olarak gözetim altında tutulabileceği ve yaş tespitinin sağlık uzmanlarından destek alınarak yapılabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca 2004 tarihli bir başka kanuna göre her refakatsiz göçmen çocuğa bir vasi atanır. Bu vasi, sınır dışı etme kararına itiraz etme yetkisine sahip olup çocuk için kalıcı bir çözüm bulunması sürecine dahil edilmelidir. Bunun yanı sıra, 2012'de çıkarılan bir kanuna göre "Office des étrangers" refakatsiz göçmen çocuğun sınır dışı edildikten sonra gönderildiği ülkede gereken şekilde karşılanmasını ve bakımdan faydalanmasını sağlamak zorundadır.

Bu davadaki başvurular özelinde ise, Ekim 2002'nin sonundan itibaren çocuk Belçika ve Kanada başbakanlarının yaptığı görüşmelerin ardından Kanada'daki annesi ile bir araya gelebilmiştir.

BEL / Mubilanzila Mayeka ve
Kaniki Mitunga
(13178/03)

Kesin karar tarihi
12/01/2007

Nihai Karar
CM/ResDH(2014)226

Mahkeme'nin göçmen çocukların ve annelerinin Sözleşme'ye uygun olmayan bir idari gözetim merkezinde tutularak sınır dışı edilmeye tabi kılınması hakkındaki kararından sonra, 2011'de çıkarılan bir kanun ile kural olarak göçmen çocuklar ve ailelerinin kapalı yerlerde gözetim altında tutulmaması hükmü getirilmiştir. İdari gözetime çocuklu ailelerin ihtiyaçlarına uyarlanmış yerlerde, kısa bir süre için, sadece özel koşullar altında veya aile açık yerlerdeki konaklama koşulları ile uyum sağlayamıyorsa son çare olarak izin verilir. Ayrıca, çocuklu düzensiz göçmen veya sığınmacı ailelerin konaklaması için tek ailelik açık yapıları evler veya sığınmacılara yönelik açık merkezler gibi farklı seçenekler sunulmaktadır.

*BEL / Muskhadzhiyeva ve Diğerleri
(41442/07)*

*Kesin karar tarihi
19/04/2010*

BEL / Kanagaratnam ve Diğerleri (15297/09)

*Kesin karar tarihi
13/03/2012*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2016)41*

Polis merkezlerinde sınır dışı edilmeyi bekleyen refakatsiz çocukların idari gözetim altında tutulmasının tekrarlanması engellemek için Yunan makamları bir dizi tedbir belirleyip uygulamıştır. 2013/33 sayılı AB direktifini iç hukuka aktaran 4554/2018 sayılı Kanun'a göre Çalışma, Sosyal Güvenlik ve Sosyal Dayanışma Bakanlığı'na (EKKA) bağlı Sosyal Dayanışma Genel Müdürlüğü vasıle sisteminin uygulanmasında yetkili kurum olarak belirlenmiştir. Öte yandan çocukların yasal temsiline yönelik özel rejime ilişkin hazırlıklar ise 2020 yılında son aşamasına gelmiştir. 16 yaşından büyük refakatsiz çocukların sosyal uyumunu ve özgüvenini artırmak için 60207/2717/31-12-2019 sayılı Bakanlık Kararı ile bu çocukların apartman dairelerinde denetimli biçimde yarı bağımsız yaşamalarına olanak tanınmıştır. Kasım 2019'da Yunanistan Başbakanı "Yalnız Çocuk Kalmasın" adlı bir programı hayata geçirerek *diğer faydaların yanı sıra* "profesyonel vasilelik" sistemini uygulamak için Avrupa İltica Destek Ofisi'nin (EASO) desteği ile diğer üye ülkelere refakatsiz çocukların yerleştirilmesini sağlamıştır. Şubat 2020'de Göç ve İltica Bakanlığı, Refakatsiz Çocukların Korunmasından sorumlu Özel Sekreter'i görevlendirmiştir.

*GRC / Rahimi
(8687/08)*

*Kesin karar tarihi
05/07/2011*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2019)154*

Rahimi adlı başvurana mülteci statüsü ile birlikte ikamet izni verilmiştir.

Reşit olmayan sığınmacıların kötü koşullarda kanuna aykırı biçimde idari gözetim altında tutulmasına ilişkin dosyanın olguları dikkate alınarak, göçmenlerin ülkeye varır varmaz otomatik olarak idari gözetim altına alınması uygulamasına son verilerek suretiyle ulusal göç politikası genel anlamda gözden geçirilmiştir. STK'lar ve BMMYK ile istişare edilerek hazırlanan yeni göç politikası ise Aralık 2015'te yayımlanmıştır: bkz. [CM/ResDH\(2016\)277](#) (*Suso Musa* dava grupları). Artık kapalı merkezler yerine özel ihtiyaçlarını karşılayabildikleri açık merkezlerde idari gözetim altına alınan çocukların ilk karşılanması aşamasına uygun tesis ve imkanlar ayrılmış durumdadır. Mahkeme'nin, süresinin uzun olmasının yanı sıra *birçok yönden* eleştirdiği yaş tespit usulü iyileştirildikten sonra artık sığınmacı kişi, yetkili makamlara reşit olmadığını bildirir bildirmez doğrudan açık kabul merkezine yerleştirilmekte ve zaman kaybetmeksizin yaş değerlendirmesinden geçmek üzere sağlık kurumlarına gönderilmektedir.

Her iki başvuran da Nisan 2013'te idari gözetimden çıkartılarak serbest bırakılmıştır.

*MLT / Abdullahi Elmi
(25794/13)*

*Kesin karar tarihi
22/02/2017*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2017)366*

5.3. İdari gözetimin kanunlara uygunluğu ve yargı denetimi

Mahkeme'nin, bir havaalanının transit bölgesinde bulunan düzensiz yabancıların yasa dışı biçimde idari gözetimde tutulmasını ve salıverilme kararı olmasına rağmen 10 günden fazla idari gözetimlerinin kanunlara aykırı biçimde devam etmesini eleştirmesinin ardından, "Office des étrangers" Genel Müdürlüğü, Ekim 2008'de aldığı bir kararla kimsenin mahkemelerce verilen salıverilme kararından sonra transit bölgeye yerleştirilemeyeceğine dikkat çekmiştir.

*BEL / Riad ve Idiab
(29787/03)*

*Kesin karar tarihi
24/04/2008*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2014)92*

Özellikle de havaalanlarının transit bölgeleri başta olmak üzere sığınmacıların kanuna aykırı biçimde idari gözetim altında tutulmasını engellemek ve bu tür uygulamaların etkili biçimde yargı denetimine tabi tutulmasını sağlamak için 2007 yılında 325/1999 sayılı İltica Kanunu değiştirilerek güvenlik, hijyen, kapasite veya diğer sebeplerle yabancıların uluslararası havaalanlarındaki kabul merkezlerine yerleştirilmesinin mümkün olmadığı hallerde İçişleri Bakanlığı'nın belirlediği ve ülke içerisinde bulunan diğer iltica tesislerinin de bu tür kabul merkezlerinden sayılabileceği hükme bağlanmıştır. Aynı değişiklikte uluslararası koruma başvurusunu karara bağlama süresi dört haftaya çıkartılmış ve ülke topraklarına girişle ilgili olarak özel bir karar alma süreci belirlenmiştir.

*CZE / Rashed
(298/07)*

*Kesin karar tarihi
27/02/2009*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2014)99*

İdari gözetim kararlarının denetimi ile ilgili olarak ise 24 Haziran 2014'te yürürlüğe giren 101/2014 sayılı yeni kanun, Çekya'daki yabancıların iltica ve ikametini düzenleyen mevzuatı değiştirmiştir. Buna göre, eğer bir mahkeme İçişleri Bakanlığı'nın bir yabancıyı ülke topraklarına alınmaması kararını bozarsa (ve dolayısıyla *filen* yabancıyı havaalanındaki transit bölgedeki kabul merkezinde idari gözetim altına alınmasına karar verirse), bunun sonucunda yabancı derhal salıverilecek ve ülke topraklarının içerisindeki bir iltica tesisine gönderilecektir.

*CZE / Buishvili
(30241/11)*

*Kesin karar tarihi
25/01/2013*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2015)98*

Yabancıların sınır dışı edilmek üzere tutuklanmaları ve idari gözetim altında kalmalarına ilişkin denetimde yaşanan eksiklikleri gidermek amacıyla yargı denetimi yetkisi, 1 Kasım 2016 tarihinden itibaren geçerli olacak 7 Mart 2016 tarih ve 2016-274 sayılı Yabancıların Giriş ve Ülkede Kalışları ve İltica Hakkına İlişkin Kanun'u Değiştiren Fransa'daki Yabancıların Haklarına İlişkin Kanun ile adli mahkemelere devredilmiştir. İdare mahkemesi hakimi geri gönderme tedbirinin hukukiliğini değerlendirme konusunda yetkili olmaya devam ederken bu tedbirin icrası idari gözetim ile yerine getirilmektedir.

*FRA / A.M.
(56324/13)*

*Kesin karar tarihi
12/10/2016*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2017)153*

Başvuran, Mahkeme'nin kararından önce Tunus'a gönderildiği için bireysel tedbir alınmasına gerek kalmamıştır.

Sığınmacılar, refakatsiz çocuklar ve düzensiz göçmenlerin kanuna aykırı biçimde idari gözetim altında tutulmasını engellemek ve idari gözetimin hukukiliğine itirazda bulunulabilecek etkili bir hukuk yolunun bulunmamasını önlemek amacıyla bir dizi tedbir alınmıştır. 3907/2011 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerden sonra sığınmacıların idari gözetim altına alınmasının hukukiliğine ilişkin olarak idari gözetimin istisnai durumlarda uygulanması gerektiği ve sadece kanunlarda belirtilen koşullar altında idari gözetime başvurulabileceği düzenlenmiştir. Düzensiz göçmenler açısından ise 2011 yılından bu yana hakkında sınır dışı kararı verilmiş olan üçüncü ülke vatandaşlarının idari gözetim altına alınmasına sadece daha az zorlayıcı tedbirler yetersiz kaldığında karar verilebilir. Ayrıca her türlü idari gözetim mümkün olduğunca kısa tutulacak ve ancak geri göndermeye ilişkin ayarlamalar tamamlanana kadar sürdürülecektir. Bunun yanı sıra, 3389/2005 tarihli Kanun'un Ocak 2011'den sonra yürürlüğe girecek şekilde değiştirilmesinden sonra üçüncü ülke vatandaşları idari gözetim kararlarının kanuniliğine

*GRC / S.D.
(53541/07)*

*Kesin karar tarihi
11/09/2009*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2020)315*

itiraz edebilmektedir. Bu Kanun ile başvurular sağlık durumları ve yaşlarına ilişkin iddiaları da içerecek şekilde idari gözetim altında tutuldukları koşullara da itiraz edebilmektedir. Hakim, şartlar uygunsa başvuranın salıverilmesi veya daha iyi koşullara sahip bir idari gözetim merkezine nakledilmesi talimatını verebilir.

Mahkeme'nin mevzuatın öngörülebilir olmaması ve sınır dışı edilme kararına tabi olan kişilerin idari gözetim altında tutulabileceği azami süreyi belirleyen kanun hükümlerinin yokluğuna ilişkin eleştirisinin ardından, mahkemelerin verdiği sınır dışı etme kararlarını düzenleyen Ceza Kanunu'nun 74. Maddesi, 4055/2012 sayılı Kanun'un 23. maddesi ile değiştirilmiştir. Bu hüküm mahkemenin haklarında sınır dışı etme kararı verdiği kişilerin azami ne kadar süre idari gözetim altında tutulabileceğinin yanı sıra idari gözetim altında tutulmalarının hukuka uygunluğunun düzenli biçimde yargı denetimine tabi olmasına ilişkin usulleri belirlemiştir. Ayrıca idari gözetimin uzatılmasından sorumlu yetkili makamlara da zaman sınırlaması getirilmiştir. Bahsi geçen sürenin sona ermesi halinde hakkında mahkemece sınır dışı kararı verilen kişi salıverilmelidir.

Hakkında sınır dışı kararı verilen kişinin idari gözetim altında tutulabileceği makul sürenin sona erdiğine karar veren İddianame Birimi, başvuranın Nisan 2007 tarihli salıverilme talebini kabul etmiştir.

**GRC / Mathloom
(48883/07)**

**Kesin karar tarihi
24/07/2012**

**Nihai Karar
CM/ResDH(2014)232**

Sınır dışı edilmeye konu göçmenlerin izinsiz idari gözetim altına alınmasının tekrarını engellemek amacıyla iltica ve göçü düzenleyen ulusal çerçeveyi değerlendirmek üzere İçişleri Bakanlığı Mart 2012'de bir çalışma grubu kurmuştur. Çalışma grubu dosyaya konu olguları da dikkate aldıktan sonra 26 Mayıs 2011'de Göç Kanunu'nda yapılan değişikliklerin Mahkeme'nin kararında eleştirdiği konulara halihazırda cevap verdiği ve 16 Aralık 2008 tarih ve 2008/115/EC sayılı Konsey Direktifinde belirtilen bu alandaki Avrupa standartlarını hayata geçirdiği sonucuna varmıştır. Bu değişikliklere göre usul ve standartlar Mahkeme'nin kesinlik ve öngörülebilirlik şartlarını yerine getirilecek şekilde iyileştirilmiştir. Ayrıca, Vatandaşlık ve Göç İşleri Bürosu (*Office of Citizenship and Migration Affairs*) ve Devlet Sınır Muhafaza Hizmetleri (*State Border Guard Service*) bünyesinde iltica başvurularını karara bağlarken ve idari gözetim kararları alırken sığınmacıların hak ve meşru çıkarlarına gereken önemi vermek amacıyla eğitimler düzenlenmiştir.

**LVA / Longa Yonkeu
(57229/09)**

**Kesin karar tarihi
15/02/2012**

**Nihai Karar
CM/ResDH(2014)251**

Sığınmacıların idari gözetimine ilişkin temyiz işlemlerinin aşırı uzun sürmesini engellemek için belirli süre kısıtlamaları getiren ve sığınmacıların idari gözetiminin hızlı biçimde gözden geçirilmesini sağlayan yeni bir İltica Kanunu Ocak 2016'da yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre, Devlet Sınır Muhafaza Hizmetleri birimine sığınmacıları en fazla altı gün idari gözetim altında tutma izni verilmektedir. Sığınmacının 48 saat içerisinde yerel (şehir) mahkemede idari gözetime karşı itirazda bulunma hakkı vardır, bu itirazın da 24 saat içerisinde mahkemece karara bağlanması gerekmektedir. Sığınmacı bu itirazın karara bağlanacağı duruşmalara katılır ve gerektiğinde tercüman desteği alır. Yerel (şehir) mahkemenin kararı temyiz edilemez, karar sığınmacıya ve Devlet Sınır Muhafaza Hizmetleri birimine 24 saat içerisinde bildirilmelidir, gerektiriyorsa bu karar tercüme de edilmelidir. Sığınmacı her zaman mahkemeden idari gözetimin gerekliliğinin gözden geçirilmesi talebinde bulunabilir.

**LVA / Nassr Allah
(66166/13)**

**Kesin karar tarihi
21/10/2015**

**Nihai Karar
CM/ResDH(2016)192**

Başvuran ise Ekim 2013'te salıverilmiştir ve kendisine ikincil koruma statüsünün yanı sıra ayrıca bir yıllık geçici ikamet izni verilmiştir. Daha sonra başvuran, ülkeyi terk ettiği için şu anda nerede olduğu bilinmemektedir.

Göçmenlerin havaalanındaki transit bölgede kanunlarda öngörülen süre sınırını aşarak yasal dayanak olmaksızın idari gözetim altında tutulmasının ardından 2013 yılında Yabancılar Kanunu çıkarılmıştır. Bu Kanun, göçmenlerin ilk kez idari gözetim altına alındığında sürenin 90 günü aşamayacağını belirtmiştir. Bu süre bir yıla kadar uzatılabilir. İdari gözetim ve bu gözetim süresinin uzatılması Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri gereğince temyize tabi bir yargı kararına dayalı olmalıdır. Kanun ayrıca yasa dışı biçimde idari gözetim altına alınmış yabancılara tazminat ödenmesi hükmünü de getirmiştir.

*POL / Shamsa
(45355/99)*

*Kesin karar tarihi
27/02/2004*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2008)15*

Bu dava, ilgili yabancının sınır dışı edilmekten kaçınmaya çalışacağına dair somut göstergeler olmamasına rağmen ulusal makamların yabancıların ülkede kalışları ve ikameti ile ilgili federal kanunda yer alan kriterlere uymaması nedeniyle, başvurusu reddedilen bir sığınmacının sınır dışı edilmeyi beklerken hukuka aykırı olarak idari gözetim altında tutulmasıyla ilgilidir. Dava konusu olayların ardından 2005 tarihli Ulusal Yabancılar Kanunu, Ocak 2008'de yürürlüğe giren yeni bir kanun ile değiştirilmiştir. Yeni kanuna göre eğer "yabancı yürürlüğe girmiş bir sınır dışı etme veya ihraç kararına tabi ise ve ilgili yabancının belirlenen süre içerisinde İsviçre'den ayrılmayacağına dair endişelere sebep olan somut unsurlar varsa veya yabancı ülke topraklarını terk etmesi için kendisine verilen süreye uymamışsa" İsviçre'nin ilgili eyaletindeki (kanton) yetkili makam, yabancının kendisi için belirlenen bölgeden çıkmaması veya belirli bir bölgeye girmemesi yönünde karar verebilir. Eğer yabancı bu tür bir karara uymazsa, ilgili kantondaki yetkili makam, ülke sınırları içerisinde kalma kararı çıkana kadar veya geri gönderme kararının yerine getirilmesini sağlamak üzere yabancı hakkında idari gözetim kararı alabilir.

*SUI / Jusic
(4691/06)*

*Kesin karar tarihi
02/03/2011*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2011)302*

Yetkililerin idari gözetim koşullarını iç hukukun öngördüğü şekilde düzenli olarak denetlememesinden dolayı sınır dışı edilmeyi bekleyen bir yabancı ülke vatandaşının yasalara aykırı biçimde idari gözetim altında tutulmasından kaynaklanan ihlallerin yeniden yaşanmaması için, hükümet Mahkeme kararının ardından uygulama değişikliğine gitmiştir. Yeni uygulama, idari gözetimin her 28 günde bir yasal olarak gözden geçirilmesi yükümlülüğüne uyulmasına yönelik net usuller ortaya koymuştur, bu usuller arasında kontrol listesini yönetimden birisinin imzalaması ve kalite güvence kontrolleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, İçişleri Bakanlığı bünyesindeki Ceza Dosyaları birimindeki Öğrenme ve Gelişim ekibi dosya çalışanlarına idari gözetimin düzenli denetime tabi olmasının önemi ve bu denetimin nasıl yapılacağı hakkında kapsamlı eğitim vermektedir.

*UK. / Abdi
(27770/08)*

*Kesin karar tarihi
09/07/2013*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2014)134*

"Hızlandırılmış usulle" yürütülen bir iltica prosedüründe sığınma başvurusunda bulunan yabancıya tutuklanma sebebini vakit geçirmeden bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen yetkili makamlardan kaynaklanan ihlallerin benzerlerinin yaşanmasını engellemek amacıyla idari gözetim altına alındıklarında sığınmacılara sunulan IS91R formu ("İdari Gözetimin Sebepleri ve Kefalet Hakları" tebliği) 2002 yılında değiştirilmiştir. Bu formda "hızlandırılmış usule göre karara bağlanabilecek" başvurularda idari gözetime izin verileceğini belirten bir kutucuk bulunmaktadır. Ayrıca İçişleri Bakanlığı Temmuz 2004'te formları doldurmaktan sorumlu göç görevlilerine yönelik sadece hızlandırılmış usulde iltica başvurusu yapmak için idari gözetime izin verilmesine odaklanmaktan ziyade idari gözetimin ilgili yabancı açısından neden uygun olduğuna dair tüm sebepleri formda belirtmeleri gerektiğini ifade eden bir tebliğ yayımlamıştır.

*UK. / Saadi
(13229/03)*

*Kesin karar tarihi
29/01/2008*

*Nihai Karar
CM/ResDH(2010)67*

6. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI

Başvuranın kızının, cinsel sömürü amaçlı insan ticaretine maruz kalması ve ölmesinden kaynaklanan ihlallerin benzerlerinin yaşanmaması için dava konusu olaylardan sonra insan ticareti Kıbrıs'ta suç haline getirilmiştir. Daha sonra vize rejiminde kısıtlamalara gidilerek "sartiste" vizesi kaldırılmıştır. Kıbrıs yetkilileri, Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi kapsamında izleme kurulları ile yakın iş birliğinde bulunmaya devam etmiştir. Ayrıca Rus makamları insan ticaretinin önlenmesi için bazı genel tedbirler almıştır. Örneğin, mağdurların çalıştırılmak üzere temini dahil olmak üzere insan ticareti Rusya Federasyonu'nda 2003 yılında suç olarak tanımlanmıştır.

CYP ve RUS / Rantsev
(25965/04)

Kesin karar tarihi
10/05/2010

Nihai Karar
CM/ResDH(2017)95

Bireysel tedbirler kapsamında 2009 yılında üç bağımsız müfettiş insan ticaretiyle ilgili iddiaları da kapsayacak şekilde Kıbrıs'ta yeni bir soruşturma yürütmüştür. İkinci bir soruşturma ise, başvuranın Rusya Federasyonu'nda çalıştırılmak üzere teminine ilişkin koşullar incelemiştir. 2013 yılında ise Kıbrıs Başsavcılığı iki polis memuru hakkında nüfuzu kötüye kullanmaktan, Rantsev'in işvereni hakkında ise kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma ve adam kaırma suçlarından soruşturma başlatmıştır. Fakat Rantsev'in ölümünün sebebi olarak herhangi bir suç fiili kanıtlarla ortaya konulamamıştır. Yeni soruşturmalar bağlamında Rusya Federasyonu'ndaki yetkili makamlardan hukuki yardım talep edilmiş ve bu yardım alınmıştır.

Rus makamları ayrıca insan kaçakçılığı iddiaları ışığında Rantsev'in ölümü ve Rusya Federasyonu'nda işe alındığı iddia edilen koşullara ilişkin cezai soruşturma başlatmıştır. Bu soruşturma ile Rantsev'in Rusya Federasyonu'nda işe alınmış olduğu iddialarını destekleyecek herhangi bir bulgu ortaya çıkarılamamıştır. İddiaları destekleyen maddi unsurlar bulunmadığı için 2011 yılında ceza davası açmama kararı alınmıştır. Başvuran bu kararla ilgili yargısal denetime başvurmamıştır. Buna karşın Rus yetkili makamları Kıbrıs yetkili makamların yürüttüğü soruşturmada yeni bilgilere ulaşılması durumunda soruşturmanın yeniden açılabileceği bilgisini vermiştir.

Göçmen olan başvuranların insan ticaretine ve tarımsal emek sömürüsüne maruz kalmalarından kaynaklanan benzer ihlallerin tekrarlanmaması için 2019 tarihli Ceza Kanunu'nda insan ticareti ve seks amaçlı insan ticareti suç olarak tanımlanarak önceki hükümler daha da güçlendirilmiş, cezai sorumluluğun kapsamı genişletilmiş ve mağdura sağlanan koruma daha da iyileştirilmiştir. 2019 yılında Yargıtay savcısının kanun yararına bozma (*pro lege*) başvurusundan sonra Yargıtay'ın içtihadı geliştirilmiştir. Bu doğrultuda, mahkemeler artık Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 4. maddesi hükümlerine uygun biçimde "emek sömürüsü amaçlı insan ticareti" tanımını uygulamaktadır. Bu kapsamda verilen hükümler AB ülkelerindeki mahkemelerin benzer suçlar için verdiği hükümlerin en ağırları arasındadır. Yapılan mevzuat değişiklikleri ile mağdurun gördüğü zararın telafisini devletten hukuk davası yoluyla talep etme hakkı da genişletilmiştir.

GRC / Chowdury ve Diğerleri
(21884/15)

Kesin karar tarihi
30/06/2017

Nihai Karar
CM/ResDH(2020)179

Emek sömürüsü amaçlı insan ticareti vakalarını tespit etmek için İş Teftiş Kurulu, çiftlik ve zirai faaliyetlerin yürütüldüğü işletmeler de olmak üzere iş yerlerinde denetimler yapmaktadır. Ayrıca emniyet teşkilatı bünyesindeki İnsan Ticaretiyle Mücadele Birimi de genelevler, barlar, masaj salonlarının yanı sıra endüstriyel sahalar, zanaat atölyeleri, çamaşırhaneler, oto yıkama istasyonları, zirai tesisler, hayvan ve balık çiftlikleri, oteller ve şantiyeler gibi iş yerlerini teftiş etmektedir. Bu konuda paylaşılan istatistiki bilgilere göre teftiş sayısı artmış, bunun neticesinde de insan ticareti soruşturmaları, kovuşturmaları ve verilen mahkumiyet kararlarının sayısında da artış yaşanmıştır.

İnsan ticaretini engellemek, insan ticareti mağdurlarını zamanında tespit etmek, mağdurlara koruma ve destek sağlamak, sahada bulunan tüm ulusal ve uluslararası aktörleri koordine etmek ve bu aktörler arasında etkin iş birliğini sağlamak ve veri toplamayı iyileştirmek amacıyla İnsan Ticaretine Karşı Eylem Ulusal Raportörlük Ofisi kurulmuştur. Ulusal Raportörlük Ofisi, Çalışma Bakanlığı'na bağlı Ulusal Sosyal Dayanışma Merkezi ile birlikte mağdurlara sağlık hizmetleri, konaklama hizmetleri, psiko-sosyal destek, gönüllü geri dönüş desteği gibi farklı şekillerde sunulan destek için ayrılan ulusal kaynakları koordine etmek ve ilgili verileri toplamak üzere 2019 yılında çok disiplinli bir yönlendirme mekanizmasını kurmuştur.

Mahkeme'nin kararından sonra Göç Bakanlığı, başvuranlar arasında otuz beş kişiyi insan ticareti veya şiddet mağduru olarak belirlemiştir. Bu mağdurların hepsine uzatma hakkı olan ikamet ve çalışma izni verilmiştir. Başvuranların yedisi muhtemelen ülkeyi terk ettikleri için ne ikamet izni ne de çalışma izni talep etmiştir.

Cinsel sömürü amaçlı insan ticareti mağdurlarına, Sözleşme ile uyumlu bir koruma sağlamak üzere insan ticaretiyle ilgili yasal çerçeve iyileştirilmiştir. 2013 yılında Dışişleri Bakanlığı bünyesinde İnsan Ticareti Mağdurlarının Tanınması ve Yönlendirilmesi Ulusal Sistemi'nin kurulmasını sağlamak, sistemin işleyişini denetlemek ve koordine etmek amacıyla sömürü amaçlı insan ticareti suçuyla mücadele konusunda görev yapacak Ulusal Raportörlük Ofisi kurulmuştur. İnsan ticareti ile mücadelede görev alan polis ekiplerinin sayısı artırılmıştır. Mecliste 2016 yılında insan ticareti alt komisyonu kurulmuştur. 2019'da ise Ulusal Oryantasyon Mekanizması faaliyete geçerek insan ticareti mağdurlarıyla ilgilenmek üzere çağrıda bulunan tüm meslek gruplarına (hakimler, savcılar, kolluk kuvvetleri, sosyal hizmet çalışanları vs.) eğitim vermiştir. 2018-2020 yılları arasında Yargıtay Başsavcısı, tüm savcılara yönelik üç genelge yayımlayarak onları insan ticareti vakalarına özellikle dikkat etmeye ve düzenli olarak bu alanda yapılanlar hakkında bilgi paylaşmaya çağırmıştır. Bunların yanı sıra Yunanistan'daki hakimler, savcılar ve polis memurları özellikle de insan ticareti mağdurlarının korunması konusuna odaklanan çok sayıda eğitime katılmıştır. İnsan ticareti konusundaki müdahalelerin, polis soruşturmalarının ve adli işlemlerin sayısına ilişkin istatistikî bilgiler bu alanda çabaların sürdüğünü ve sonuç elde edildiğini göstermektedir.

Mahkeme'nin kararının ardından başvuranlar insan ticareti mağduru olarak tanımlanmış, kendilerine koruma ve ikamet izni verilmiştir. Her iki vakada da polis, suçu işleyen şüphelileri bulmak için mümkün olan tüm çabayı sarf etmiştir.

GRC / L.E.
(71545/12)

Kesin karar tarihi
21/04/2016

GRC / T.I. ve Diğerleri
(40311/10)

Kesin karar tarihi
18/10/2019

Nihai Karar
CM/ResDH(2020)314

DAVA DOSYALARINA İLİŞKİN DİZİN

<i>AUT / Mohammed</i>	5	<i>GRC / Mathloom</i>	19
<i>AUT / Palushi</i>	15	<i>GRC / Rahimi</i>	10, 17
<i>BEL / Čonka</i>	4	<i>GRC / S.D</i>	18
<i>BEL / Kanagaratnam ve Diğerleri</i>	17	<i>GRC / Sakir</i>	11
<i>BEL / M.S</i>	7	<i>GRC / T.I. ve Diğerleri</i>	22
<i>BEL / M.S.S</i>	9	<i>ITA / Ben Khemais</i>	3
<i>BEL / Mubilanzila Mayeka ve Kaniki Mitunga</i>	16	<i>ITA / Hirsi Jamaa ve Diğerleri</i>	5
<i>BEL / Muskhadzhiyeva</i>	17	<i>ITA / Saadi</i>	3
<i>BEL / Riad ve Idiab</i>	18	<i>ITA / Sharifi ve Diğerleri</i>	10
<i>BEL / Yoh-Ekale Mwanje</i>	15	<i>LIT / Guljiev</i>	12
<i>BGR / Al-Nashif ve Diğerleri</i>	7	<i>LVA / Longa Yonkeu</i>	19
<i>BGR / Ponomaryovi</i>	11	<i>LVA / Nassr Allah</i>	19
<i>BIH / Al Hamdani</i>	7	<i>MKD / Ljatif</i>	8
<i>BIH / Al Husin No 2</i>	7	<i>MLT / Abdullahi Elmi</i>	17
<i>BIH / Al Husinn</i>	7	<i>NLD / Jeunesse</i>	12
<i>CYP ve RUS / Rantsev</i>	21	<i>NLD / Salah Sheekh</i>	3
<i>CZE / Buishvili</i>	18	<i>NLD / Tuquabo-Tekle ve Diğerleri</i>	13
<i>CZE / Rashed</i>	18	<i>POL / Shamsa</i>	20
<i>DNK / Biao</i>	13	<i>ROM / Abou Amer</i>	8
<i>FRA / A.M</i>	18	<i>ROM / Kaya</i>	8
<i>FRA / Amuur</i>	15	<i>ROM / Lupsa</i>	8
<i>FRA / I.M</i>	6	<i>SUI / Jusic</i>	20
<i>FRA / Koua Poirrez</i>	11	<i>SUI / Nada</i>	13
<i>FRA / Mugenzi</i>	12	<i>SWE / Bader ve Kanbor</i>	3
<i>FRA / Senigo Longue</i>	12	<i>SWE / F.G</i>	4
<i>FRA / Tanda-Muzinga</i>	12	<i>TUR / Abdolkhani ve Karimnia</i>	6
<i>GER / Niedzwiecki</i>	11	<i>TUR / D. ve Diğerleri</i>	6
<i>GRC / Chowdury ve Diğerleri</i>	21	<i>TUR / Jabari</i>	6
<i>GRC / Dougoz</i>	16	<i>UK. / Abdi</i>	20
<i>GRC / Gjikondi ve Diğerleri</i>	11	<i>UK. / Hode ve Abdi</i>	14
<i>GRC / Kolonja</i>	12	<i>UK. / O'Donoghue</i>	14
<i>GRC / L.E</i>	22	<i>UK. / Saadi</i>	20
<i>GRC / M.S.S</i>	9, 16	<i>UK. / Sufi ve Elmi</i>	4

Bu çeviri, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyinin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu içeriğin sorumluluğu Avrupa Konseyine aittir ve ifade edilen görüşler, Avrupa Birliği'nin resmî görüşünü yansıtmamaktadır.

Avrupa Birliği üye ölkeleri bilgi, kaynak ve geleceklarini birleştirmeye karar vermiştir. Bu ölkeler, birlikte, kültürel çeşitlilik, hoşgörü ve bireysel özgürlükleri korurken, istikrar, demokrasi ve sürdürülebilir kalkınma bölgesi oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği, bu kazanımlarını ve değerlerini sınırları ötesindeki ölkeler ve insanlarla da paylaşmaya kararlıdır.

www.europa.eu

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş, Avrupa Birliği'ne üye tüm ölkeler dahil olmak üzere 46 üye ölkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin üye ölkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int

